GAZETA KRAKOWSKA

Nro 76.

z KRAKOWA dnia 23 WRZESNIA 1829 ROKU we SRODĘ.

Z Warszawy d. 13 Września.

ZDANIE SPRAWY

BANKU POLSKIEGO Z ROKU 1828,

Czytane na posiedzeniu publicznem dnia 1 Września 1829 roku.

Po ogłoszeniu Postanowienia Królewskiego z dnia 29 Stycznia r. z., Bank Polski zainstallowany został w dniu 6 Maia t. r. i działania swoie niezwłocznie rozpoczął. Przeznaczeniem iego iest regularne umorzenie długu kraiowego z funduszów przez Skarb publiczny oznaczonych, tudzież przedsięwzięcia ku rozszerzeniu handlu i przemysłu narodowego. Szczególne urządzenia, w miarę iak ważność przedmiotu przygotować ie dozwoliła, rozwiiały koleyno czynności Banku, które teraz dopełniaiąc woli Ustawy, pod sąd publiczny oddać przychodzi. Rachunkowy rezultat obrotu funduszów wskazuie dołączony tu obraz, następny zaś rozbiór rzeczy obeymuie to, co do obiaśnienia tego posłużyć może.

CZĘŚĆ I.

Zaspokoienie długu kraiowego.

Ogólne obliczenie długu kraiowego, który wypłatą dochodu stałego ma bydź zastąpiony, poruczone oddzielney w tym celu ustanowioney Magistraturze, ieszcze ukończonem nie zostało. Temczasowie Postanowienie Królewskie z dnia 31 Sierpnia r. z. poleciło skarbowi spłacić Listami Zastawnemi Certyfikaty Kommissyi Centralney Likwidacyyney procent przynoszące, to iest: Obligacyie Hypoteczne, Assekuracyie Skarbowe i Obligacyie Pragskie. Bank Polski w tym tylko małym usługi publiczney zakresie, Skarb Królestwa wyręczał. Kommissyia Rządowa Przychodów i Skarbu wniosła na ten przedmiot z końcem miesiąca Listopada r. z. sześć millionów zł. Pol. w Listach Zastawnych i 308,843 zł. w gotowiznie, z tego wydano 833,500 zł. w List: Zast:, w gotowiźnie zł. 16,384 gr. 26, pozostawało w dniu 1 Stycznia r. b. 5,166,500 zł. w List: Zast: i 292,458 zł. 13 gr. w gotowiźnie, czyli licząc Listy Zastawne po kursie w ogóle zł. 4,683,026 gr. 13.

CZĘŚĆ II.

Rozszerzenie handlu i przemysłu kraiowego.

Do pomocy Banku w czynnościach iego ściągaiących się do części przemysłowey i handlowey przeznaczył Art: 29 Dekretu Królewskiego Radców Handlowych wybranych przez Zgromadzenie Kupieckie stolicy. Bank starał się iak nayrychley otoczyć radą

mężów, ktòrzyby go w tak ważnych przedsięwzięciach światłem swoiem i doświadczeniem wspierali. Installacyia Radców Handlowych nastąpiła w dniu 27 Maja r. z., z któremi odtąd Bank naradzał się we wszystkich urządzeniach dalsze rozwinienie się iego czynności na celu maiących; oddać tu winien mężom tym sprawiedliwe świadectwo równie ochoczey posługi, iak szczerych dla dobra publicznego chęci i życzliwości, z iakiemi w nayważnieyszych przedmiotach potrzebnych udzielali obiaśnień.

Art: 35 Dekretu Królewskiego poruczył Prezesowi Banku kierunek Giełdy, iako mieysca ziednoczenia interessów handlowych. Nie pominął Bank niczego przy samym zawiązku, coby czynności na Giełdzie ożywić i między klassą handluiącą upowszechnić mogło. Jakoż mieysce zgromadzenia z nieuczęszczanego dotąd lokalu do gmachu Bankowego przeniósł, biblioteką i doborem pism peryodycznych zaopatrzył, nakoniec posady Agentów zmiany zdòlnemi ludźmi zapełnione zostały. Słowem wszystko przygotowano, aby ruch interessów doznał ułatwień, ktòre z instytucyi Giełdowey wynikaią.

Dla postawienia Banku w możności przykładania się do rozszerzenia kredytu, handlu i przemysłu narodowego, Dekret Królewski z dnia 29 Stycznia r. z. przeznaczył mu tymczasowo na upoważnienie dziesięć milionów zł. Pol: w gotowiźnie i tyleż w Listach Zastawnych, niemniey pożyczkę Dyrekcyi Głòwney Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego ze Skarbu publicznego udzieloną; upoważnił go do przyymowania summ na przekazy, do depozytu i na procent, a kapitały do własności publiczney ściągaiące się u niego szczegòlniey lokować nakazał: nakoniec dozwolił Bankowi wypuszczać Bilety Bankowe i oddał do iego rozrządzenia 16 milionòw zł. Pol. w Biletach Kassowych, ktòre dla użytku Skarbu publicznego były iuż przygotowane. Aby użycie tych funduszów odpowiedziało zamierzonemu celowi, wskazane zostały Bankowi przedmioty działań, które przedsiębrać iest upoważniony. Tak, czynności Banku w części handlowey i przemysłowey dotyczą, albo zgromadzenia funduszów iemu powierzonych, albo onych użycia.

I. *Uposażenie Banku.*

Jedną z naypierwszych czynności Banku było odebranie funduszu Dekretem Królewskim na uposażenie Banku przeznaczonego. Postanowienie Rady Administracyyney z dnia 29 Kwietnia r. z. upoważniło Kommissyią Rządową Przychodów i Skarbu do wniesienia do Banku z zapasów Skarbowych summ w Dekrecie Królewskim wymienionych z policzeniem w nich awansów, iakie z woli Nayiaśnieyszego Pana w zastępstwie Banku przed iego zainstallowaniem poczynione zostały. W skutku porozumienia się z Kommissyią Rządową Przychodów i Skarbu otrzymał Bank:

a) w gotowiźnie i przekazach teyże zł. Pol. 10,000,000.

b) w Listach Zast: 10,000,000 zł. Pol., które podług òwczasowego kursu po 81 % zapisane zostały w summie zł. Pol. 8,100,000.

Razem zł. Pol. 18,100,000.

Otrzymał także Bank od Kommissyi Rządowey Przychodów i Skarbu dowody na udzieloną pożyczkę Dyrekcyi Głòwney w summie zł. 1,599,410 gr. 11, ktòra iako sobie na własność przelaną do xiąg swoich dla zrealizowania w swoim czasie zaciągnąć polecił.

II. *Przyymowanie Depozytów summ na przekazy i na procent.*

Otworzyć mieszkańcom sposobność bezpiecznego i dogodnego zachowania wartości lub korzystnego użycia kapitałów; przywrócić do obiegu znaczne summy pieniężne po kassach różnych Magistratur bezużytecznie leżące; funduszami Instytutów publicznych obok zapewnienia dochodu na właściwe przeznaczenie; przyyść w pomoc przemysłowi i handlowi kraiowemu, było zamiarem i zasadą przepisów Dekretu Królewskiego, które się do tego przedmiotu ściągaią. Względem osób prywatnych powierzaiących swoią własność Bankowi, przepisane zostały warunki pożyczki, które służą za zasadę postępowania Banku. Co do funduszów publicznych różna ich natura i przeznaczenie, bliższa lub dalsza potrzeba ich użycia, zapewnienia z nich dochodu lub tylko zachowania, czyniły potrzebnem zniesienie się z właściwemi władzami dla ustanowienia sposobu i warunków, pod iakiemi fundusze te do Banku przeniesione bydź miały. W tym celu odbyły się narady z Kommissyiami Rządowemi, tudzież z Dyrekcyią Jeneralną Poczt i Dyrekcyią Główną Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, a lubo przedmiot ten tyle ważny i obszerny w tak krótkim czasie nie mógł bydź zupełnie załatwiony, wiele iednak szczegółów stanowczo udecydowano; inne szczególniey co do stopy procentu od summ Duchownych i Instytutowych do decyzyi Rządu poniesione zostały. Tymczasowie Rada Administracyyna chcąc prędzey ziścić skutek przepisów Dekretu Królewskiego, poleciła Władzom, aby gotowe pieniądze po Kassach znayduiące się, nie czekaiąc na skutek układów z Bankiem, przeniesione zostały do iego Kassy, zastrzegaiąc właściwym funduszom taki procent, iaki przez Rząd ostatecznie oznaczony zostanie.

Tak prywatne iak publiczne własności w troiakim sposobie Bankowi powierzone bydź mogą, na skład, czyli iako depozyt, na przekaz lub na procent. O każdey z tych czynności oddzielnie mówić będziemy.

a) *Depozyta opieczętowane.*

Wartość Depozytów opieczętowanych do Banku wniesionych wynosiła

zł. 3,627,230 gr. 3.

Z tego zwrócono stronom 1,634,835 — 20.

Zostawało dnia 1 Stycznia r. b. . . zł. 1,992,394 gr. 9.

Wartości wsposobie prostego składu złożone szukaią tylko bezpieczeństwa. Główną ich cechą iest, iż zwrócone bydź muszą właścicielowi tak iak złożone zostały; ztąd wypływa, że straż ich, zachowanie i administracyia pociągać musi za sobą nieiaką dla Banku opłatę. W celu ożywienia tych wartości i przywrócenia ich nieiako w obieg, Bank udziela na te depozyta aż do dziewięć dziesiątych części wartości kredyt, którym właściciel w każdym czasie przez wydawane na Bank assygnacyie rozporządzać może. Podobne ułatwienie szczególnieyszą staie się pomocą dla osób posiadaiących rozmaite rodzaie wartości, których spieniężania nie widzą dla siebie dogodnem. Jak dalece ułatwienia przez Bank czynione i niskość ustanowioney za skład opłaty były dla stron dogodne, okazuie się z wysokości summ w tym sposobie do Banku wniesionych.

b) *Depozyta nieopieczętowane pieniężne.*

Wpływy tego rodzaiu summ wynosiły

zł. 607,546 gr. 3.

Z tego wypłacono — 134,386 — 1.

Zostawało d. 1 Stycznia r. b.

zł. 473,160 gr. 2.

Gdy zachodzi potrzeba ogólnego rozporządzenia Rządu, w iakim sposobie składane

)2(

bydź maią depozyta Sądowe w Banku, to iest summy pieniężne pod sporem Sądowym będące, i w iakim sposobie zwracane bydź maią szczególniey osobom na prowincyi zamieszkałym, bez znacznego ztąd powiększenia kosztów, przeto do dnia 1 Stycznia r. b. summy tego rodzaiu od stron prywatnych tylko tymczasowie przyymowane były, i tylko niektóre depozyta Sądowe w stolicy do Banku przeniesione zostały.

c) *Przekazy.*

W przeciągu niespełna ośmiu miesięcy wpłynęło tego rodzaiu funduszów

zł: 2,213,469 gr: 3.

Z tego zwrócono . . — 1,527,313 — —

Zostawało d. 1 Stycznia r. b.

zł: 686,456 gr: 3.

Przyymowanie summ na przekaz iest iednem z naywiększych dla handlu ułatwień. Tym sposobem nayznacznieysze wypłaty uskuteczniać się mogą bez straty czasu, bez kosztów i niebezpieczeństw, które za sobą przenoszenie gotowizny z mieysca na mieysce pociąga. Operacyia ta wszędzie gdzie kwitnie handel tak iest dla niego niezbędną, że niektóre Banki zagraniczne wyłącznie tey czynności są poświęcone. Bank Polski ułatwia przekazy złożonych u siebie funduszów w stolicy bez żadney opłaty, na prowincyiach zaś za opłatą umiarkowaną za pośrednictwem Kass Woiewódzkich.

d) *Kapitały na procent wnoszone.*

Summy pieniężne w Banku na procent złożone wyniosły . zł: 10,672,280 gr: 15.

Z tego zwrócono — 116,950 — —

Zostawało zł: 10,555,330 gr: 15.

Lubo procent iaki Bank opłacać może, z powodu wolności wypowiedzenia kapitałów w każdym czasie, i ograniczeń iakie Bankowi co do obrotu funduszów przepisane zostały, niższy iak prawny, bo na 4 od sta ustanowiony bydź musiał, bezpieczeństwo iednak lokacyi i pewność odebrania kapitału w każdym czasie zachęcało prywatnych do składania kapitałów w Banku, które w ciągu niecałych 6 miesięcy wniesione blisko pół miliiona złotych wynoszą. Summy Instytutowe lub w Kassach Rządowych znayduiące się, stósownie do swego przeznaczenia, dłuższey lub krótkiey tylko lokacyi wymagaiące, wniesione zostały do Banku na 3 1/2, 3, 2 1/2 procentu, który albo zgodnie umówiony, albo decyzyiami Rady Administracyyney tymczasowie postanowiony został. Nie wchodzą w ilość summ powyżey wymienionych kapitały przez Władze Rządowe w Listach Zastawnych wniesione, które uważane są iako depozyt opieczętowany i do funduszów pod tym napisem wymienionych należą.

e) *Kredyta otwarte.*

Z wzaiemnych obrachunków z Władzami kraiowemi, tudzież różnemi osobami za granicą i w kraiu wynikaiące kredyta Banku wynoszą zł. 4,164,741 gr. 14.

W tę summę wchodzą:

a) Należytość Skarbu publicznego za przekazaną Bankowi do odebrania od Rządu Austryiackiego summę zł. 2,358,795 gr. 20.

b) Należność do funduszu Banku za przekazaną przez Skarb do Dyrekcyi Główney pożyczkę . . — 1,599,440 — 20.

Nakoniec:

c) Summy przez domy handlowe za granicą na rachunek Banku zaliczone i inne pomnieysze . . — 206,505 — 13.

Razem iak wyżey zł. 4,164,741 gr. 14.

(*Dalszy ciąg nastąpi.*)

Kurs Listów Zastawnych
dnia 11 Września 1829 r.
Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.
Za Sto złotych w Listach Zastawnych.
Żądano (bez kuponu) zł. — — gr. —
Płacono . . . . — 92 — — $7\frac{1}{2}$

Z Petersburga d. 16 Sierpnia. D. K.

Ukazem z dnia 10 b. m. raczył N. Pan polecić, aby w całem Państwie, oprócz Gruzyi i Bessarabii, z 500 dusz po 3 ludzi zaciągnięto do woyska; ilość zaś niedobrana w 92gim zaciągu w Guberniiach: Chersońskiey, Ekaterynosławskiey, Pułtawskiey, Słobodzko-Ukraińskiey, Kijowskiey i Podolskiey, ma bydź z przyczyn wyłożonych w Manifeście z dnia 21 Sierpnia 1828 roku, oraz z powodu nowey w tym roku uskutecznioney dostawy pogończyków do czynnego woyska, odłożona do przyszłych zaciągow.

— Dnia 18. —

(Z Gazety Sankt - Petersburgskiey.)

Jenerał Feldmarszałek Hrabia Osten-Sacken, naczelny dowódca 1wszey armii, przybył niedawno do tuteyszey stolicy.

Ważny obrzęd odprawił się po *Te Deum* śpiewanem dnia 6 b. m. w Kościele Przemienienia Pańskiego, Katedralnym pułku Preobrażeńskiego gwardyi i całego korpusu gwardyi, zniszczonym wewnątrz przez pożar lecz potem zupełnie naprawionym. Klucze twierdz Tureckich, buławy dowódców, buńczuki, znaki godności Baszowskiey, chorągwie i t. d., w liczbie 600 zabrane Turkom podczas teraźnieyszey woyny, zostały przeniesione z arsenału do wspomnionego Kościoła, gdzie umieszczono ie gustownie wzdłuż muru tak, iż chwalebne trofea zdobyte w Europie, znayduią się po prawey stronie głównego weyścia, a zdobyte w Azyi, po lewey. Czytaiąc pod kluczami pamiętne imiona twierdz Braiłowa, Anapy, Kars, Achałcycha, Warny, Sylistryi, Erzerum, każdy Rossyanin nie może sobie wzbronić uczucia szlachetney dumy z pamiątki świetnych powodzeń walecznych iego ziomków.

Dnia 30 Lipca w Nikołaiewie spuszczono z warsztatów Admiralicyi okręt 60ciodziałowy, obity miedzią i nazwany Archypelag.

Wiadomości od oddzielnego Korpusu Kaukazkiego do 18 (30) Lipca.

Naczelny Wódz oddzielnego Korpusu Kaukazkiego donosi N. Panu, że woyska nieprzyiacielskie nie śmią nic przeciwko nam rozpocząć; dalekie od myśli uderzenia na nas, słabe ich szczątki rozproszone po wszystkich stronach na małe oddziały, bez związku z sobą, unikaią starannie wysyłanych na ich wyśledzenie oddziałów, przestaiąc na rabowaniu i pustoszeniu domów spokoynych mieszkańców bez różnicy religii.

Niebezpieczeństwa na iakie sąsiaduiące z Erzerum Sandżaki wystawione są ze strony własnych swych woysk, a więcey ieszcze przykład ścisłey sprawiedliwości oraz łagodności, których doznaią podległe nam miasta i prowincyie Turcyi Azyatyckiey, sprowadzaią do nas każdey chwili starszyznę i właścicieli tych Sandżaków, z oświadczeniem swey podległości, żądaiąc opieki Rossyi. Do dnia 17go Czerwca wszystkie Sandżaki Baszostwa Erzerumskiego, oprócz dwóch nayodleglejszych poddały się dobrowolnie i znaydowały się w naszey mocy; mieszkańcy Chrześciiańscy, których Turcy uprowadzili z sobą i Mahometańscy, którzy byli pouciekali na widok naszego woyska, przybywaią ze wszystkich stron do swych siedzib; nasi żołnierze znayduią u nich przyięcie przyiacielskie i obfite zapasy, tudzież korzystaią z handlu i przemysłu zaczynaiącego wszędzie wracać do zwyczaynego swego ruchu.

Jenerał Hrabia Paszkiewicz Erywański przesłał Cesarzowi Jmci w tymże czasie następuiący rapport o szczegółach usiłowań przedsięwziętych przez Baszę Wann przeciw twierdzy Baiazet, a odpartych przez waleczne nasze woysko pod dowództwem Jenerała Majora Popowa.

» Na początku miesiąca Czerwca nasi zwiadowcy donieśli nam, iż Basza Wanu zbiera swoie siły, i że stanowczo zamierzył uderzyć na Baiazet. Uprzedziłem o tem przysposobieniu Jenerała Majora Popowa, daiąc mu oraz potrzebne instrukcyie, celem przedsięwzięcia środków do odparcia nieprzyiaciela.

» Dnia 17 (29) Czerwca, Basza Wanu pokazał się naszym przednim czatom, i rozłożył obóz niedaleko wsi Kazigheul, położoney o 20 wiorst od miasta. Stosownie do doniesień zwiadowców miał z sobą 9000 piechoty, 5000 iazdy, 12 dział i 2 moździerze. Rano d. 18 Czerwca wysłał oddział 2000 iazdy, który przebył górę Ala Dagh i zbliżył się do odległości 12 wiorst od miasta, w zamiarze zapewne, czynienia rozpoznawań, lecz spotkawszy nasz pułk Kozaków wysłany w tymże celu przeciw nieprzyiacielowi, cofnął się do swego obozu.

» Dnia 19 Jenerał-Major Popow wyprawił oddział Kozaków z rozkazem zbliżenia się ile możności do obozu Turków, i rozpoznania dokładnie ich sił; lecz iazda nieprzyiacielska wyszedłszy w wielkiey liczbie na spotkanie Kozaków, nie dozwoliła im wypełnić zlecenia, zmuszaiąc ich do odwrotu. Turcy zaięli w skutek tego stanowiska, w których dotąd stały nasze przednie czaty, i dnia 20 Czerwca Basza Wanu rozpoczął gwałtowny ogień na miasto.

» O godzinie 5tey rano Turcy uderzyli na nasze przednie straże; liczne ich woyska postępowały w różnych kierunkach ku twierdzy. Jenerał-Major Popow wysłał na ich spotkanie pułk Kozaków Samszewa, który rozpoczął natychmiast walkę, wstrzymał nieprzyiaciela przeszło pięć godzin i odparł kilkakrotnie iego massy. Turcy, których siły powiększały się z każdą chwilą, iuż zaczynali brać przewagę nad Kozakami, kiedy Jenerał Popow wysłał im w pomoc dwie kompanije piechoty z rozkazem, iżby się cofnęli pod zasłoną tego posiłku. W tymże czasie nieprzyiaciel rozwinął znaczne siły na wzgórzach przyległych bateryi zwaney czerwoną, tudzież na zachód miasta na przeciw wsi Zanghizor i zdawał się grozić iey z tych dwóch punktów; lecz następnie pokazało się, że te rozwiiania miały na celu iedynie pokrycie prawdziwego attaku, który przypuścił około południa do bateryi wschodniey. Dla dopięcia tego celu, umieścił wszystkie swe działa na wzgórzach przeciwległych tey bateryi, i kazał zaiąć 2000 piechoty prawie niedostępne skały dotykaiące miasta z tey strony; tak tedy z boku i z tyłu artylleryia iego rzucała pociski na nasze woyska; pod zasłoną tego ognia reszta piechoty Tureckiey przypuściła szturm do bateryi wschodniey. Za zbliżeniem się nieprzyiaciela, mieszkańcy części Baiazeta zamieszkaney przez Tatarów, stanęli na stronie Turków, i z domów swoich rozpoczęli mocne strzelanie przeciw naszym woyskom. Jenerał-Major Popow, który podczas tych wypadków zgromadził był całe swoie siły, nie wyłączaiąc rezerw, kazał zsiąść z koni pułkowi Kozaków, i wszelkiemi środkami odpierał nieprzyiaciela. Natenczas zaczęła się nayzaciętsza i naykrwawsza walka; lecz Turcy cztery razy liczniejsi zdobyli bateryią i odparli naszych, którzy zebrawszy się odebrali ią znowu, tak iż w trzech godzinach, baterya ta, cztery razy zmieniała panów. Bitwa przeciągała się aż

do nocy; lecz liczba naszych zmnieyszała się co chwila, ilość ranionych i zabitych iuż wynosiła 300 ludzi. Rada woienna zwołana przez Jenerała Popowa postanowiła, iż z powodu słabych środków obrony, któremi można było zarządzić, wypadało zaniechać chęci utrzymania się przy bateryi wschodniey, a ograniczyć się do zaięcia trzech punktów: Starego zamku, nowego zamku i bateryi czerwoney z przyległemi iey wzgórzami.

" W skutek powyższego postanowienia, piechota i artylleryia rozstawiona została w sposób, iżby mogły działać przeciw Tatarskiey części miasta zaiętey przez Turków, tudzież przeciw drodze, która mogłaby im ułatwić odwrot. Lecz żeby nie dopuścić żadnego przedsięwzięcia nieprzyiacielowi podczas nocy, nasi strzelcy ustawieni w kilku domach przyległych bateryi wschodniey, nie przestali ani na chwilę dawać ognia.

" O świcie Jenerał Major Popow dał rozkaz części Naszeburgskiego pułku piechoty, ażeby zaiął wzgórze położone na przeciw bateryi czerwoney, na którem nieprzyiaciel powiększył swoie siły; obrot ten wykonany został z wielką szybkością i zręcznością. W tymże czasie dwanaście dział rozpoczęło ogień na część miasta Tatarską, i nie przestało go aż do godziny 11tey. Turcy trzymali się w niey z zaciętością przeszło trzy godziny, lecz skoro wielka liczba domów została przez artylleryią zniszczona, i gdy iuż tylko była mała liczba bezpiecznych schronień, zaczęli opuszczać tę część miasta i cofać się do wież i domów drewnianych przy bateryi wschodniey. Wówczas korzystaiąc zręcznie z pierwszego przestrachu, Jenerał Major Popow wysłał strzelców pułku Naszeburgskiego z posiłkiem dwóch kompanii pułku Kozłowskiego, celem wyparcia Turków z bateryi. Oddział ten wpadł na nich z taką gwałtownością, iż opuścili natychmiast swoie stanowisko i około południa cofnęli się zupełnie.

" Turcy doświadczali ieszcze raz zdobycia twierdzy; zgromadziwszy się w liczbie 6000 naprzeciw bateryi wschodniey, rzucili się z wściekłością na miasto, wydaiąc straszliwe krzyki; lecz przyięci ogniem krzyżowym całey naszey artylleryi, która gromiła ich z trzech punktów, zatrzymali się natychmiast; nieład się wszczął między ich szeregami, wrócili przeto zkąd przyszli. Nie było żadnego sposobu ich ścigać, czwarta bowiem część walecznych, składaiących słabą osadę, była raniona albo zabita, inni zaś byli znużeni trudami, przez trzydzieści dwie godzin ciągłey walki i ruchu.

" Woyska W. Ces: Mości dały dowód męztwa i stałości niezachwianey w tey pamiętney potyczce. Nietylko piechota, która zawsze dawała przykład nieustraszoności, lecz także i Kozacy zsiadłszy z koni bili się pieszo do zadziwienia i nie ustępowali bynaymniey piechocie w męztwie i odwadze. Wszyscy officerowie którzy należeli do bitwy, są albo ranieni albo otrzymali kontuzyą. Mieliśmy w tym dniu 4 officerów i 73 ludzi zabitych. Jenerał Major Panatyn, 11 officerow i 290 żołnierzy zostało ranionych, przytem 8 officerów i 16 ludzi dostało mocney kontuzyi. Nieprzyiaciel zostawił na placu 400 ludzi; cała strata iego w zabitych wynosi 2000 ludzi.

" Doznawszy niepomyślności w ostatniem swoiem uderzeniu, cofnął się o 9 wiorst na wschód miasta, gdzie obozował.

" Dnia 22, massy iazdy Tureckiey zbliżyły się do twierdzy w rozmaitych kierunkach, lecz zostały odparte ogniem naszey artylleryi; całym zyskiem który odnieśli z tego poruszenia było tylko, iż zabrali mieszkańcom kilka sztuk bydła.

"Dnia 23 zaięli wszystkie wzgórza otaczaiące miasto, lecz zachowali się spokoynie, poruszenie to było tylko wybiegiem w celu zamaskowania odwrótu, gdyż tegoż dnia wrócili, by zaiąć dawny swóy obóz niedaleko Kazigheul.

" Dnia 24 Turcy dali się widzieć ieszcze w znacznych massach na około miasta, lecz zmuszeni byli do odwrotu, nasza artyllerya nie dała im się wcale zbliżyć.

" Dnia 25 rekruci wysłani z Georgii do Baiazetu, przybyli do wsi Karabulak niedaleko miasta. Basza Wanu wysłał 5000 iazdy dla przeszkodzenia im wniyścia do niego; lecz Jenerał Major Popow uwiadomiony o tey okoliczności, wyprawił ku rekrutom trzy kompaniie piechoty i trzy sotnie Kozaków z iednem działem pod sprawą Pułkownika Borowskiego. Turcy nie zdołali zatem przeciąć kommunikacyi i cofnęli się po złączeniu się rekrutów z naszym oddziałem.

" Dnia 29, oddziały iazdy Tureckiey zeszyły z drugiey strony góry Ararat ku Araxowi, zapewne dla rabunków; iakoż wpadli na Ormian Sandżaku Baiazetskiego, którzy udawali się na osiedliny w naszym kraiu.

" W dniach 27, 28, 29 i 30 nieprzyiaciel otaczał miasto, w sąsiedztwie którego bawił zawsze do południa, a potem wracał do swego obozu. Nakoniec wiadomość o zupełney klęsce Haghi Baszy i Seraskiera, tudzież o zaięciu Erzerum, zmusiła Baszę Wanu do nagłey ucieczki z pod Baiazetu i pospieszenia na obronę własnego Baszostwa, iak już o tem miałem zaszczyt donieść Waszey Cesarskiey Mości."

Z Paryża d. 7 Września.

Wczoray odbyła się pod prezydencyią Króla rada Ministrów, a onegday naradzali się Ministrowie u Xcia Polignac.

Wczoray udali się Kommissarze policyi do tuteyszych dystylatorów i zabrali wszystkie flaszki z wódką, na których wyobrażony był Xżę Reichstadt (syn Napoleona.)

Przybył tu Rossyyski Jenerał Major Xżę Szczerbatów.

Teraz wychodzi tu bardzo wiele pism przeciw nowem Ministrom.

Dziennik *le Messager* pisze, iż wcale nie wierzy Gazecie Kuryer, iakoby się Angliia nie uzbraiała.

Na przyszłego posła do Stambułu przeznaczaią Xcia Raguzy. Lecz Hr. Guilleminot w ten czas dopiero ma bydź odwołany, gdy nadeydzie wiadomość o przedłużeniu się działań Jenerała Diebitsch.

Nowy Minister morski doniósł podwładnym swoim urzędnikom, iż trzymać się będzie administracyi swoiego poprzednika (Hyde de Neuville.)

Pisma Ministrowskie porownywaią Xcia Polignac z Pittem, Pana Labourdonaye z Fenelonem, a P. Bourmont z Lafayettem.

PP. Barthelemy i Mery znayduią się w Marselii i trudnią się tam napisaniem poematu pod tytułem: "Waterloo czyli Jenerał Bourmont,, (teraźnieyszy Minister Woienny.)

Przybył tu Kompozytor Meyerbeer, i oczekiwana iest od niego nowa opera: "Robert il diabolo.,,

Z Madrytu d. 27 Sierpnia.

Rada Stanu przepisała iuż uroczystości na przyięcie Królowey.

Słychać, iż z każdego pułku jazdy wybrana bydź ma pewna liczba officerów i podofficerów, którzy będą posłanemi do Hawany na zakład nowych pułków.

Pułkownik Lastra, który w roku zeszłym uknował w Biskai bunt i do Portugalii uciec musiał, został w Quintana pochwycony i do więzienia do Waladolidy zaprowadzony.

DODATEK
DO N^ro 76
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 23 WRZESNIA 1829 ROKU WE SRODĘ.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na O° Reaumira.

Dzień godzina	Barometr z reduk: na O° R.	Therm: czyli stop: zim i ciepła	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
Wrz:	cali lin:	stopnie	stop:			
god: 7	27 4, 219	+ 7. 9	99	Wschodni słaby	Pochmurno	
27	„ 4, 053	+16 8	85	„ „	„ „	
19. 3	„ 3, 817	+17. 8	80	Półn: Ws. słaby	Chmury	
9	„ 3, 936	+13. 4	93	Wschodni słaby	Pochmurno	
7	27 4, 2	+11. 9	95	Wschodni słaby	Pogoda z chmur:	
20. 12	„ 3, 817	+18. 4	82	„ średni	Chmury	
3	„ 3, 545	+ 0. 3	72	Półn: Ws. słaby	„ „	
9	„ 4, 178	+15. 2	84	Południowy słaby	Pochmurno	
7	27 5, 721	+12. 8	98	Połud: Za. słaby	Pochmurno	Deszcz
21. 12	„ 5, 955	+13. 7	92	Połud: Ws. średni	„ „	
3	„ 5, 863	+14. 3	90	„ słaby	„ „	
9	„ 5, 830	+13. 1	99	„ „	„ „	

J. K. *Steczkowski*, A. O. A.

Z Wiednia d. 19 Września.

Gazeta tuteysza zawiera co następuie: Podług doniesień z Adryanopola pod dniem 2 Września, Królewsko-Pruski Major Küster, który towarzyszy w poselstwie Jenerałowi Porucznikowi Müffling, przybył dnia 27 Sierpnia do główney Rossyyskiey kwatery. Nazaiutrz dnia 28 dwóch Tureckich Pełnomocników, których Angielski Porucznik Grifiths na wojennym slopie Rifleman z Stambułu do Rosto zawiózł, przybyli z rzeczonym Porucznikiem do Adryanopola, który dnia 31 powrócił z Majorem Küster do Rodosto, dla udania się napowrót do Stambułu. Tegoż dnia przybyło z obozu Wielkiego Wezyra czterech innych do Adryanopola Pełnomocników Tureckich.

Z powodu zaczynaiącey się kwartalney prenumeraty od 1 Października r. b. na Gazetę Krakowską, uprasza iey Redakcyia Łaskawych Czytelników o wczesne się zgłaszanie.

Dnia 1 Września po przybyciu Ces. Rossyyskiego Pełnomocnika Hr. Pahlen z Burgas do Adryanopola, rozpoczęły się pomiędzy obustronnemi Pełnomocnikami narady, i nie zachodzi wątpliwość, że wkrótce przedugodne punkta pokoiu podpisane zostaną.

Z Minchen d. 2 Września.

Dnia 28 Sierpnia powrócili tu NN. Królestwo Ichmość. W podróży swey wszędzie witanemi byli radosnemi okrzykami. Za przybyciem do Augszburga Jenerał dowodzący i dowodca miasta oddali J. K. Mci te same klucze od miasta, które niegdy znaydowały się w ręku Króla Szwedzkiego Gustawa Adolfa. J. K. M. odpowiedział na mianą do niego przemowę w nayłaskawszych wyrazach i napominał po oycowsku do braterskiey zgody, która czyni ludy potężnemi, a Królów wielkiemi.

Dnia 22 Sierpnia umarł Biskup Ratysboński X. Wolf. Dotychczasowy Koadjutor, sławnie znany X. Salier, objął to biskupstwo.

Ludność miasta tuteyszego nadzwyczay się powiększa, i Minchen liczy już przeszło 92,000 dusz.

Taxowanie pierwszych potrzeb życia iako to mięsa, chleba, mąki, i t. d., którego szkodliwość oddawna uznano, ustanie z końcem roku bieżącego.

Od brzegów Menu d. 8 Września.

Wielki Xiążę Hesko-Darmstadtski zwołał Seym na 26 Października r. b.

Tegoroczna rolnicza uroczystość w Królestwie Wirtembergskiem odbędzie się w południe dnia 23 Września na placu przy Kanstadt. Wszyscy Wirtembergscy gospodarze, mogący okazać coś pięknego z wychowanego bydła, koni i innych domowych zwierząt, wezwanemi są, aby takowe przyprowadzili dla odebrania nagród, które składaią się z medalów i w gotowiźnie od 1 do 20 dukatów w złocie.

Wychodząca w Sidney (Nowey Hollandyi) Gazeta pisze, że w Kantonie (Chinach) iest teraz do widzenia nadzwyczayne igrzysko natury, to iest 17letni Chińczyk, który na swych piersiach ma bliźniaka. Ten iest we wszystkich częściach zupełnie ukształcony, wyiąwszy głowę, która zapewne znayduie się w ciele Chińczyka. Przyrostek ten dzieli wszystkie poruszenia i namiętności ciała, do którego iest przyczepiony. Anglicy ofiarowali młodzieńcowi wielkie summy, dla powiezienia go do Anglii i okazywania za zapłatą, ale dotąd nadaremnie.

— Dnia 10. —

Pomimo ustawiczney dżdżystey pory, która przez całe lato panowała, spodziewaią się iednak w Offenbach pomyślnego w tey jesieni jarmarku. Frankfortski zaś był tą razą tak dla kupuiących, iako i sprzedaiących niedobry.

Jenerał Francuzki Hr. Sebastiani przeiechał w tych dniach w swey podróży do Włoch przez Minchen, gdzie kilka dni zabawił.

Dnia 2 Września odbył się w Ratysbonie wielki z Dziekanów Ewanielicki Synod. Po odbytey służbie Bożey wszystkie członki Synodu do mieszkania mieyscowego Dziekana wezwane były, gdzie przed i po południu, tudzież nazaiutrz naradzały się nad przedmiotami, tyczącemi się częścią umieiętności maiących związek z religią, częścią urządzeniami kościelnemi i szkolnemi we względzie ekonomicznym.

W Sztuttgardzie otworzoną zostanie dnia 22 Października szkoła kunsztów i rzemiosł.

Z Londynu d. 8 Września.

Onegday Malarz nadworny G. Dawe miał zaszczyt okazać J. K. Mci zrobiony przez niego wizerunek N. Króla Jmci Pruskiego, i wiele innych robot swoiego pędzla; J. K. M. pochwalił te iego prace.

Poseł Rossyyski Xżę Liewen miał dnia 4 b. m. w wydziale spraw zagranicznych z Xciem Wellington i Hr. Aberdeen naradę. Tegoż dnia potem Poseł Austryiacki Xżę Esterhazy miał z Xciem Wellington w iego pałacu 2godzinną naradę. Dnia 5 po południu sprawuiący interessa Francyi P. Roth i Lord Strangford mieli czynność w wydziale spraw zagranicznych.

Wczoray Hr. Aberdeen po powrocie od J. K. Mci z Windsor miał po południu w wydziale spraw zagranicznych czynność z Xciem Esterhazy, Baronem Bulow i P. Roth.

Dziś rano nadeszły pisma do wydziału spraw zagranicznych od naszego Posła Lorda Heytesbury z Petersburga lecz goniec nie miał z nich nic udzielić, prócz daty dnia 22 Sierpnia, w którey pisane były. Dnia 5 rano nadeszły także pisma z Stambułu pod dniem 12 z. m. a z Wiednia pod dniem 27 z. m. Na owczas nic ieszcze nie było postanowionem względem sprawy Greków, ale się układano. Porta czyni w prawdzie wielkie natężenia do wyboru nowych woysk, ale bez skutku.

Dziś nadeszła tu poczta Turecka z Smirny i Stambuła pod dniem 10 Sierpnia. Ostatnie potwierdzaią, że Sułtan oswiadczył formalnie Posłom chęć swoią do układania się na podstawie traktatu z dnia 6 Lipca 1827 i dnia 8 Posłowie wyprawili gońców z tą wiadomością do swych Dworow. Podczas pożaru w Galeta między innemi ieden kupiec Angielski poniósł w towarach szkody do 5000 funtow szterlingów. Wszelki handel ustał w Stambule. Dwa Angielskie statki, które z pszenicą z Odessy przybyły, otrzymały firmany do popłynienia na morze Srodziemne.

Gazeta Telegraf Hampsirski pisze: Królewska morska artylleryia wysłała w tym tygodniu oddziały do uzupełnienia artyleryi okrętów Brytaniis, Gloucester i Melville. Dotąd te iedynie z liniowych okrętów przeznaczone są na morze Srodziemne.,,

Z Gibraltaru donoszą, iż tamteysi Angielscy żołnierze od niejakiego czasu uciekaią do Hiszpanii, gdzie przyłączani są do cudzoziemskiey legii, która stanowić ma część gwardyi Królewskiey. Naywięcey ucieka rozstawionych na granicy szyldwachów.

Wielka Brytania posiada 6 Marszałków, 40 Jenerałów dowodzących, 250 Jenerałów poruczników, 240 Jenerałów majorów, 240 Pułkowników, 788 Podpułkowników, 1230 Kornetów i Chorążych, ogółem 7755 oficerów. Czynne zaś woysko wynosi 140,000 ludzi.

Znany Wędrownik P. Robert Kerr Porter, podług Dziennika Dworskiego, odwiedził podczas swoiego w północney Ameryce bawienia także Hr. Survillier (Jozefa Bonapartego) i zapewnia, że tenże przeczytawszy wszystkie dotąd o Napoleonie wydane Pamiętniki, zatrudniony iest pisaniem dzieła, w którem bezstronnie oddzieli prawdę od fałszu i poda potomności wierny obraz brata swoiego.

Z Buenos-Ayres mamy wiadomość, że tymczasowi Gubernatorowie Jenerał Lavalle prowincyi Buenos-Ayres i Jenerał Rosas wewnętrznych powiatów, dla przywrócenia kraiowi spokoyności, zawarli pomiędzy sobą ugodę, mocą którey oba pozostaią na swych urzędach, poki zwołać się maiąca niebawnie Reprezentacyia nie ustanowi stałego rządu. Na owczas oba ustąpią z urzędów i oddadzą maiące pod sobą siły pod zarządzenie przyszłego rządu.

Na wczorayszy targ dowieziono tu na wozach znaczną ilość nowey Angielskiey pszenicy; ale gatunek iey iest daleko od

przeszłoroczniey podleyszy, nie wiele iey kupiono i naylepszą płacono kwarter o 4 do 5 szylingów mniey od starey. Każdy z kupuiących szukał przeszłoroczniey zagraniczney, lubo i tey spadła cena o 2 szylingi.

Od granic Tureckich d. 31 Sierpnia.

W Bukareście odprawione zostało dnia 24 Sierpnia uroczyste *Te Deum* z powodu szczęśliwego postępu oręża Rossyyskiego tak na Europeyskiey, iako i Azyiatyckiey ziemi. Po szczęśliwey potyczce pod Sliwno, Szumla ściśley zamkniętą została.

Turcy pragną pokoiu, bo rzeczy ich bardzo źle stoią; niema nic niepodobnego, że Szumla wkrótce poddać się musi; mówią, że Wielki Wezyr iest w rozpaczy. — Osada Nikopolu zrobiła wycieczkę na lewy brzeg Dunaju, ale ią drogo przypłacić musiała.

List z Pera pod dniem 16 Sierpnia wyraża: Nakoniec Kommissarze Tureccy, którzy udać się mieli do główney Rossyyskiey kwatery, odebrali rozkaz do wyiazdu; od tey chwili stolica przybrała spokoyną postawę, a ludność iey oddecha wolniey. — Jenerał Paszkiewicz wyruszył z Erzerum i woysko swoie na dwie kolumny podzielił, z których iedna postępuie przeciw Trebizondzie, ważnemu Tureckiemu portowi nad Azyiatyckim brzegiem morza Czarnego, a druga przeciw Tokat, na drodze do Skutary. Obrot ten odiął zupełnie Sułtanowi odwagę, i od kilku dni miał na głęboką melancholią zachorować.

Podług naynowszego spisu ludność Stambułu wynosi tylko wraz z przedmieściami 380,000 dusz, pomiędzy któremi niewielka liczba znayduie się mężczyzn zdatnych do noszenia broni. Liczba wszystkich domów wynosi do 85,000.

Listy znakomitych kupców w Sofii donoszą, że woysko Rossyyskie opuściło Adryanopol; iedna kolomna udała się drogą do Fery nad odnogą morską Ennos, a główne woysko ku Stambułowi. Domyślaią się, że celem wysłanego do Fery woyska iest, zrobienie związku z eskadrą Rossyyską przed Dardanelami, który to obrot bardzo zatrwożył Sofiią. Pewną iest rzeczą, że pokazanie się woysk Rossyyskich nad brzegiem Archipelagu, wystawia zamki nad Dardanellami na bezpośrednie niebezpieczeństwo, i że na wiadomość o grożącem tam zbliżeniu się nieprzyiaciela, nastąpić może w stolicy zaburzenie, a przy powstaniu ludu nawet życie Sułtana, od którego iedynie zawisła trwałość Osmańskiego Domu i państwa, wystawionem będzie na niebezpieczeństwo. Nagły postęp Jenerała Diebitscha okazuie iasno iego zamiar zmuszenia Porty do pokoiu. — Turków w Belgradzie zasmuciły ostatnie doniesienia z teatru woyny, Grecy zaś i Serwiianie nie mogą ukryć swey radości. Jakoż ostatnia okoliczność zrobiła Władze Tureckie w Belgradzie podeyrzliwszemi: przed kilku dniami kazały kilkunastu znakomitych Tureckich kupców i kilku robotników broni w Belgradzie uwięzić i do zamku zaprowadzić. Nieszczęśliwi ci ludzie, których obwiniano o tayne porozumiewanie się z nieprzyiacielem i knowanie buntu, mieli iuż zostać w więzieniach uduszonemi. Mimo firmanu Sułtana skonfiskowano ich maiątki i na sprzedaż wystawiono; ale przecię nikt się z kupuiących nieznalazł.

Dnia 21 i 22 *Września* 1829 *r.*

Cena Zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
— Pszenicy	18	—	17	—	15	—	12	—
— Żyta	12	—	11	—	10	—	9	15
— Jęczmienia	6	15	6	—	5	15	5	—
— Grochu	11	—	10	—	9	15	9	—
— Owsa	4	12	4	6	4	—	—	—
— Jagieł	17	—	16	—	14	—	12	—
— Rzepaku	22	—	16	—	15	—	14	—

LOTERYIA KRAIOWA.

W 365 Ciągnieniu dnia 23 Września 1829 roku w przytomności Osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięto z koła, zostały Numera następuiące:

78. 19. 87. 90. 16.

Przyszłe 366 Ciągnienie dnia 30 Września 1829 r. przypada.